

Kyrkjeliv

I NORD-AURDAL

Desember 2020

Kyrkjeliv nr. 4

Arg. 56

Koronapandemien medfører strenge smitteverntiltak også i kirkene. Renholder Rønnaug Bakke er en av dem som sørger for grundig desinfisering av kirkebenker og utstyr i tre av våre kirker; Tingnes, Skrautvål og Strand. (Foto Hans Enger)

Av innholdet:

- «Tid for ettertanke» ved Estrid Hessellund
- Ingen kom til drop-in dåp i Tingnes
- Anne Hilde Øigarden med bok om engler
- Nord-aurdøler velger sine yndlingssalmer
- Ole Kulterstad i serien «Tanker om tro og tvil»

- Kantor Are Alund mener salmesang er en trosutøvelse
- Koronaen krever strenge smitteverntiltak
- Terje Eklund slutter som redaktør av Kyrkjeliv
- Hvor ble de av? Hva gjør de nå? Møt Gerd Eli Berge

Gledelig jul!

Den norske kirke - Nord-Aurdal

Kirkekontoret i Fagernes:

Jernbanevegen 5, 2900, Fagernes,
tlf: 61 36 00 60.
mandag – fredag 9-15.

Kirkeverge/daglig leder Aud-Karin Hovi
tlf: 907 12 261
E-post ah344@kirken.no

Hjemmeside:

www.kirken.no/nord-aurdal
post.nord-aurdal@kirken.no

Prester:

Sokneprest Jostein Enger,
tlf: 975 01 273.
E-post: je886@kirken.no
Sokneprest Kristine Inderhaug,
tlf: 958 12 505.
E-post: kf532@kirken.no
Prost Carl Philip Weisser,
tlf: 915 55 504,
E-post: cw478@kirken.no
Mandag er fridagen til prestene.

Organister:

Kantor Monica Korsli Solberg,
tlf: 904 00 845.
E-post: nf368@kirken.no
Kirkemusiker Ole Fønhus,
tlf: 915 13 476
E-post: olfonhus@bbnett.no

Menighetspedagog:

Ellen Oddveig Rudi,
tlf: 950 89 321
E-post: er339@kirken.no

Kirkegårdsarbeider:

Arve Bakke, tlf.: 918 85 635

Menighetsrådsledere:

Aurdal: Tove Tøfte Kjøbli, tlf 922 36 522,
tove.tofte.kjobli@politiet.no
Tingnes: Jonny Rye, tlf. 959 37 197,
Jonny.Rye@nord-aurdal.kommune.no
Skrautvål: Håvard Meisdalshagen,
tlf. 994 67 348, meisdals@online.no
Tisleidalen: Anna Rust Holt,
tlf. 413 31 846, annrus@online.no
Svenes: Karen Marie Grythe Tvedt,
tlf. 412 22 819, karen.tvedt@hotmail.com
Ulnes: May Kristin Rognaas,
tlf. 901 74 951, makri-ro@online.no

Leder av Kirkelig fellesråd:

Siri Osaland, tlf. 971 40 545
siriosaland@gmail.com

Julens salmer

Det er vanskelig å komme gjennom nåløyet og få gjennomslag for nye advents- og julesalmer. Vi er trygge ved «de kjente og kjære». Men i Norsk salmebok 2013 har likevel en ny salme slått igjennom hos mange barn og voksne: «Solbarn, jordbarn» (nr. 26). Den er skrevet av en kvinnelig salmedikter fra New Zealand (1994) og oversatt av Eyvind Skeie (2004). Hovedsaken i salmen er julens budskap, inkarnasjonen, at Gud ble menneske, - et «stjernebarn» som ble «jordbarn», og steg ned for at alle vi andre jordbarn over hele verden kan finne julens fred.

Salmen nevner i vers 2, 3 og 4 de som kan oppleve julen som en vanskelig tid: «Flyktning, krigsbarn, glemte barn, skremte barn med sitt såre sinn, bortskjemt, ensomt barn...»

Første og siste vers pluss omkvedet danner håpsrammen for mennesker i ulike livssituasjoner: Bønnen om at håpsbarnet, fredsbarnet vil vise «hvert jordbarn himlens herlighet» og «finne julens fred». - Denne salmen er for meg blitt en viktig og utfordrende julesalme.

Med min danske bakgrunn har jeg lyst å nevne den salmen jeg som barn var med å

syngte på galleriet i vår landsbykirke hver julemorgen: «Julebudet til dem, der bygge» (skrevet av J. Chr. Hostrup 1884). Julebudet «er det lys som jager det stigende mulm på flukt». Og fra vers 3: «Julebud under storm og torden melder og giver fred på jorden-fred til at stride vor strid med mod, fred til at vente på enden god. Højt under medbør og dybt i sorgen: fred for både i går og i morgen». Det kristne budskap i julens salmeskatt er både en jubel: «Salig fred, himmelsk fred, toner julenatt her ned» (Glade jul), en trøst: «Julen er kommet med sol-hverv for hjertene bange» (Kim, alle klokker), en lovprisning: «Vår fredsfyrste høgt vere lova! (No koma Guds englar med helsing i sky), og et håp: «Og finner du ham i krybbens hø, som hyrder så, da eier du nok til freidig å dø og leve på.» (Nå vandrer fra hver en verdens krok).

I dette korona- og dagnadsår er min oppfordring: Bruk desember og julen til å lese en salme hver dag! Finn også gjerne noen å syngte den med. Et rikt utvalg står i Norsk salmebok fra nr. 2 til 81.

Gledelig advent og velsignet jul!

Estrid Hessellund

Ingen kom til drop-in dåp

KHANS ENGER

Om ettermiddagen søndag 15. november hadde prestene invitert til drop-in dåp i Tingnes kirke. Dette tilbudet er ganske nytt her til lands, men har aldri vært utprøvd i Valdres. Det var store forventninger til om det skulle dukke opp foreldre som ønsket å døpe barna sine, - men ingen kom.

Kirkekontoret ved Eirun Steinsfjord satt klar med velkomst, spritflaske, PC og skjemaer. På orgelgalleriet ventet kantor klar for å skape høytid. Prosten og sokneprestene i Nord-Aurdal var klare til å være med de som måtte komme, og stå for den kirkelige handlingen. Nede i underetasjen ventet frivillige med

kaffe og kaker, i tilfelle noen dåpsfolk hadde ønsket det. Men nei, de ventet forjeves.

Jostein Enger sier at i utgangspunktet hadde han ingen formening om hvordan dette skulle bli. Prestene ville være solidariske med en nasjonal, kirkelig aksjon. De ville være på tilbudssida. Slik sett gikk det etter planen. Han er usikker på om de vil tilby drop-in dåp igjen.

- Vi hadde klart å få til dette. Det må være opp til folk om de vil komme. I så fall skulle vi greid oppgaven vår. Vi ønsker at det skal være en lav terskel for dåp. Ikke bare slik vi la opp til her, men alltid. Dåpen er aldri lenger unna enn en liten telefonsamtale til prestene, sier Enger.

JULAFTENSGUDS-

TJENESTENE er populære. I fjor gikk ca 1500 nord-auerdøler og hyttefolk til gudstjeneste på julaften her i kommunen. Slik blir det ikke i år. Prestene i Nord-Aurdal skriver følgende om julens gudstjenestener: «Med de rådende smitteverngelene ser det ut til at i underkant av 1/5 av fjorårets deltakere kan få plass i kirkeene på julaften. Prestene i Nord-Aurdal opplyser at det etter alt å dømme blir gudstjenester i alle kirkeene julaften, (unntatt Aurdal fjellkirke). Annenhver kirkebenk er stengt. Når maksimumsantallet er nådd, kan vi ikke slippe inn flere. I skrivende stund er det usikkert om det vil bli påmelding, eller om det blir «først til mølla». Kirkene åpner en time før gudstjenestestart. Som vanlig registrerer vi alle deltakere for å lette eventuell smittesporing i etterkant. Men jul er mer enn julaften. I Nord-Aurdal er det også gudstjenester 25. 26. og 27. desember - i tillegg til to gudstjenester på nyttårs-aften. I år vil vi oppfordre spesielt til å delta på disse gudstjenestene, der det til vanlig er rikelig med plass i kirkebenkene. Dette skriver vi med forbehold av endringer i smittesituasjonen. Hold dere oppdatert på eventuelle endringer på nettsiden vår: kirken.no/nord-auerdal og i avisa Valdres når det nærmer seg jul.»

NORSK SALMEBOK er nå kommet på plass i alle kirkeene i kommunen etter at menighetsrådene i Tisleidalen og Svenes har kjøpt inn de nye salmebøkene anno 2013. I Tisleidalen har de gått til anskaffelse av 60 bøker som ble tatt i bruk i høst. Leder i Svenes menighetsråd, Karen Marie Tvedt, forteller at de til Strand kirke foreløpig har kjøpt 40 bøker, men at man vil gå til innkjøp av flere etter hvert. De nye bøkene tas i bruk på nyåret.

Prestene Jostein Enger, Carl Philip Weisser og Kristine Inderhaug var forberedt på å ta i mot til drop-in dåp i Tingnes, men ingen kom. (Foto Linn-Helene Larsen, Valdres)

Ansvarlig redaktør:
Terje Eklund,
mobil 975 31 366,
e-post adr. terje.eklund@gmail.com

Redaksjonsmedlemmer:
Hans Enger

Bankkonto: 2320.17.83224

Opplag 3600
Trykt i Hallingdal Trykk, 3550 Gol

Kasserer:
Torlaug Øen Wårum, 2918 Ulnes

Utgiver:
Menighetsrådene i Nord-Aurdal

Kyrkjeliv
I NORD-AURDAL

Anne Hilde Øigarden har flyttet til Kristiansand, og er aktuell med bok om engler

- Jeg ønsker å bidra til å ta englene tilbake til det bibelske univers igjen

K HANS ENGER

Jeg sitter med ei ny bok mellom hendene, «Aldri aleine» - ei bok som først fremst handler om engler. Det er Anne Hilde Øigarden som har skrevet den. Hun har vokst opp i Hedalen. Hun var prost i Valdres, og bodde her i over 10 år. Nå i høst flyttet hun med mannen sin, Trond, til Kristiansand.

Det bibelske univers

I den forbindelse har Kyrkjelivs medarbeider hatt en prat med Anne Hilde. Jeg ønsker å ta utgangspunkt i boka om engler. Hvor kommer det ekstraordinære engasjementet for engler fra? Hvordan startet det hele? Var det da hun var barn? Hadde det noe med Hedalskirka å gjøre? Jo, her er mye å undres på.

- Hvor lenge har du jobbet med boka?

- Dette bokprosjektet har tatt si tid, men det har vært en god og spennende prosess. Jeg har båret med meg noen viktige opplevelser fra barndom og ungdom som har gjort meg spørrende til fenomenet engler. Selve tanken om ei bok spesifikt om temaet kom da jeg jobba med boka om Hedalen stavkirke og der valgte å ha et eget kapittel om englene vi finner der. Den boka kom ut midt i jubileumsåret 2013, og da var jeg i gang med skissene til den nye.

- Hva vil du med den? Om en kan stille et slikt spørsmål.

- I bunnen ligger nok en fascinasjon helt fra barnsbein, dessuten har jeg som prest sett meg litt lei på at de bibelske englene har kommet i bakgrunnen for et mer moteprega englefokus de siste tiåra. Engler finnes i de fleste religioner og i veldig mange utgaver og tankesett, og jeg ønsker å bidra til å ta englene tilbake til det bibelske univers igjen. Jeg har forsøkt å lete etter englene både i egen

livshistorie, i bibeltekstene, i teologi- og i kunsthistoria. Tilbake står fortsatt undringa over at en rasjonell døl som meg er så opptatt av engler.

En hærskare engler

- Det er også illustrasjoner i boka. Hva slags?

- Min personlige fotograf Trond har

Anne Hilde Øigarden har sprettet kartongen fra Luther Forlag med rykende ferske eksemplarer av boka «Aldri aleine». (Foto Trond Øigarden)

tatt mange bilder av englene jeg selv lager i glass og ulike illustrasjonsfoto for de forskjellige innfallsvinklene til tema. Jeg var så heldig å få bruke ei tegning av Anders Færevåg og ellers har jeg tatt med en del bilder fra kunsthistoria.

- Kan du gi noen henvisninger til engler i Bibelen.

- Juleevangeliet: Engelen Gabriels besøk hos jomfru Maria i Nasaret og den himmelske hærskares frelserbudskap i Lukas kap.1 og 2. Påske-

vangeliet der engler forteller kvinnen ved grava om Jesu oppstandelse, for eksempel Matt 28, 1-7. Jesu ord til disiplene om barnas engler i Matt 18, 10.

- Du har også en stor samling med engler?

- Vel, jeg har aldri tenkt på det som ei samling, men jeg har mange engler i ulike materialer og utførelser som jeg har kjøpt, fått, eller laga sjøl. De fleste er «helårsengler», det vil si de er med og preger heimen vår hele året, og så har jeg en liten hærskare som kommer fram til jul i tillegg.

Pilegrimsprest- og vandrer

- Si litt om din egen produksjon av engler i glass.

- Da helsa etter hvert hindra meg i å være i fullt arbeid, måtte jeg finne på noe for å holde motet oppe. Har alltid vært fascinert av glass. Glassblåsing spesielt, men det tar alt for lang tid å lære, så jeg forsøkte meg på glassfusing-teknikk. Der skjæres det i kalde glassplater, så legges glassbiter oppå hverandre og smeltes sammen over mange timer i en spesialovn. Det ble naturlig å forsøke å lage engler, og det har jeg fortsatt med. Det er etter hvert blitt flere typer, både noen til å henge opp, og mindre til å putte i lomma (pilegrimsengler), eller henge i bilen (bilgrimengler).

- Kan du si noe om ditt engasjement for engler, sammenliknet med Märtha Louise sitt engasjement?

- Jeg har vært nysgjerrig på «Märthas engler» og satt meg inn i hva hennes «Soulspring» stod for. Både bøkene de har gitt ut, meditasjonsveiledningene og ulike intervjuer prinsesse Märtha Louise og Elisabeth Nordeng har gitt, tyder på at deres budskap og tilnærming til tema står et godt stykke unna de bibelske englene. Jeg forklarer hvordan i boka.

- Jeg har forsøkt å lete etter englene både i egen livshistorie, i bibeltekstene, i teologien og i kunsthistoria, sier Anne Hilde Øigarden som har skrevet boka «Aldri aleine», der nettopp engler står i fokus. (Foto Trond Øigarden)

- Anne Hilde, kan du si litt om engasjementet ditt for pilegrimsvandring i Valdres. Du har gitt så mye - har du fått igjen noe for det?

- Da jeg kom til Valdres som prost høsten 2009, var jeg gledelig klar over at det var et godt pilegrimsarbeid i gang. Jeg hadde lyst til å være en del av dette, og Jahn Børe Jahnsen var en av de første jeg tok kontakt med. Så var det slik at de trengte en 'pilegrimsprest' med på vandringene og jeg ble med i arrangementskomiteen. Det ble ti vandringer fra Hedalen til St. Thomas med mer eller mindre fotarbeid og ansvaret for formidling, gudstjenester og sjelesorg. Vi har hatt ei grei arbeidsfordeling Jahn Børe, Trond og jeg. Ekstra kjekt var det når Trond var admi-

nistrativ leder for det hele i noen år, men med mange gode hjelpere fra styret og svært positive frivillige greide vi oss bra etterpå også, sier Anne Hilde og fortsetter:

Inspireres lett

- Jeg er veldig glad for disse pilegrims-årene og denne erfaringa. Det er kanskje i pilegrimsprest-rolla jeg har hatt opplevelsen av å formidle aller best. Nå er jeg kjempeglad for at arbeidet går videre med Eli Vatn som pilegrimsprest, flere turledere, og mange gode støttespillere rundt.

- Hva vil du si du får igjen for å lage glassenglene? Og alt det andre du lager!

- Etter å ha stått i ansvar og prestasjon siden jeg var ei småjente, og nå

må betale for det med svært redusert arbeidsevne og en kropp som krangler, er jeg veldig glad for å ha igjen noe konkret å drive med. Jeg liker å pusle på i verkstedet. Og synes det er fantastisk flott at folk liker og ønsker det jeg lager. Jeg inspireres lett og får stadig nye ideer, ikke alle lar seg like lett utføre i glass, men jeg forsøker meg. Når sorga over den tapte prestehverdagen blir for stor, trøster jeg meg med at jeg får være «prest i glass». Boka «Aldri aleine» er et konkret utfall av et bra samarbeid mellom privatpersonen, presten og glassmakaren.

- Årene dine som prost i Valdres. Kort oppsummering?

- Interessante, givende, krevende, lærerike.

Norsk salmeboktradisjon 150 år - inneholder over 900 gamle og nye salmer

Og dette er yndlings-salmene til et utvalg nord-aurdøler:

K TERJE EKLUND

I år er det 150 år siden vi fikk den første offentlig godkjente salmeboken på norsk, og i den forbindelse har vi spurt en knippe nord-aurdøler om deres forhold til salmer.

Karen Marie Grythe Tvedt, Strand:

- Etter som jeg vokste opp i Viken i Ådal, kommer jeg ikke utenom den vakre salmen «Jeg er i Herrens hender». Den ble skrevet i 1932 av Erling Tobiassen mens han var sokneprest i Ådal. Salmen har en helt spesiell tilblivelse. På dødsleiet til svigerfaren spurte Tobiassen om han var redd eller engstelig. Da skal svigerfaren ha

svart: «Nei, jeg er i Herrens hender». Senere satte Tobiassen seg ned og skrev salmen «Jeg er i Herrens hender», som på mange måter er blitt en klassiker. Melodien er komponert av Sigurd Lunde. Salmen har fulgt meg i alle, og den var naturlig nok obligatorisk da vi gikk til konfirmantundervisning hos sokneprest Nils Tingvoll. Den ble også sunget i begravelsene til mine foreldre. Jeg er glad i salmer og synger med det nebbet jeg har.

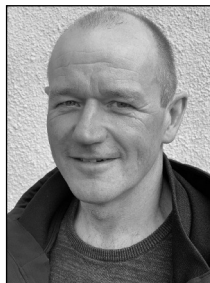
Jostein Halden, Tisleidalen:

- Det er så mange fine salmer. Men skal jeg velge meg en, eller kanskje to, vil jeg først trekke frem en salme jeg er blitt oppmerksom på i senere tid og som jeg senest sang under konserten i Tingnes kirke allehelgens søndag. Jeg er fascinert både av tekst og melodi. Det er en kveldssalme skrevet av Anders Hovden i

1910, tonesatt med en vakker folketone fra Nordfjord. Ellers må jeg få ta med en av de nyere salmer; «Jeg

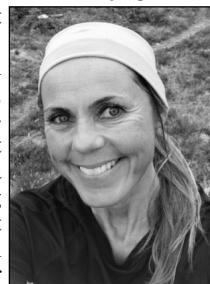
synger meg en blå, blå salme», med tekst av Erik Bye og til Henning Sommerro sin flotte melodi. Husker vi sang salmer i barne-skolen, men det er i voksen

alder jeg virkelig har fått øynene opp for den vakre salmeskatten vår. Jeg synes det er en berikelse gjennom sangen å få være med på å formidle mange av salmene videre til andre.

Kjersti Kirkeby Ødegaard, Fagernes:

- «Deg å få skode er sæla å nå» er en av de vakreste salmer jeg vet om. Noen melodier og salmer treffer en rett i hjertet, og denne gjør det. Så hver gang jeg hører eller synger den, slår hjertet mitt litt hardere. Salmen har en nydelig melodi, en irsk folketon, foruten at teksten, også den opprinnelig irsk, er sterkt berørende. Van Morrison har også en innlevende og varm versjon av salmen; «Be Thou My Vision». Jeg foreslo «Deg å få skode» som en av salmene i min bror bryllup – og den gikk de for.

Guri Strand, Ulnes:

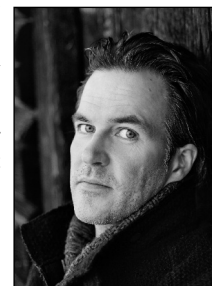
- Det gjør meg alltid godt å synge salmer, og det er en særlig god opplevelse når det er mange i kirken. Da blir det en egen, god stemning. Vi

lærte en god del salmer på skolen, og det er nok fortsatt de gamle gode salmene som liker best og vender tilbake til. Det er utrolig mange fine salmer i Norsk salmebok, og storparten av de nyere kjenner jeg ikke. Skal jeg velge meg en salme, blir det «O bli hos meg». Den taler til meg og er en trøstesalme som forteller at det finnes noe større i tilværelsen som jeg kan lene meg mot. At jeg i min hjelpeløshet og det som er tungt kan få legge det i Guds hender, og at han blir hos meg.

Knut Aastad Bråthen, Skrautvål:

- Eg må innrømme at eg sjeldan hugsar namna på salmane. Eg veit heller ikkje om eg har ein som betyr ekstra mykje for meg, skal eg vere ærleg. Så hekta blei eg aldri. Derimot finn eg stor glede i å delta i salmesongen, nynne med, ta del i eit klangeleg fellesskap. Eg vil seie at eg er musikalsk, eg fangar tonane raskt. Etter tre-fire vers sit salmen som eit skot. Eg er med i kor og har alltid vore glad i kyrkjemusikk, både tidleg musikk, kyrkjemusikk frå renessansen og musikk frå nyare komponistar som estiske Arvo Pärt. Eg er ingen musikktoalkar, men Pärts musikk fører meg inn i eit stort kyrkjemusikalsk univers. Når eg tenkjer meg om, er det ikkje heilt sant at eg ikkje kan namnet på ein salme. «Jeg går til himlen,

der er mitt hjem» har følgt meg heile livet. Då eg var smågut, lærte bestemor mi meg å spele gitar, og vi song mykje saman. Jamvel på bedehuset i Ranheimsbygde. Det var ho som lærte meg denne salmen. Det byrjar å bli nokre år sidan no.

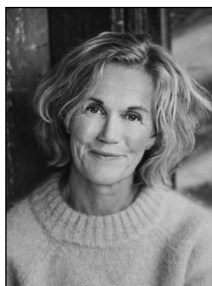
Anne Marit Eide, Fagernes:

- Jeg er glad i mange salmer. Det er vanskelig å velge ut en framfor alle andre. Salmesang har fulgt meg i alle år, ikke minst fordi far jobba som klokker i mange år i oppveksten min. Jeg lærte å bli glad i mange fine salmer da, men har også likt å lære nye salmer seinere. Derfor har jeg valgt en forholdsviss ny salme, som jeg har lært via internett, «Du er mi øy i havet, Gud», nr. 334 i Norsk Salmebok. Den har tekst etter en keltisk kveldsbønn og melodien er en norsk folketone. Presten i Vang og medhjelpere la ut en video på facebook i 2019 hvor de synger den. Vi hørte den og lærte ved å syngje med. Fin tekst om omsorg og trygghet, også når det er uro omkring en. Jeg har ennå ikke vært med å syngje den i kirka her, men håper den kan tas i bruk. Det er en fin salme som kanskje flere kan bli glad i.

Anne Kjønniksen, Ulnes:

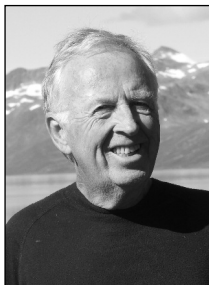
- En salme som betyr noe helt spesielt for meg er «Bi på Herren, vær ved godt mot». Jeg lærte den da jeg sang i ten sing kor som ung hjemme på Sørlandet. Jeg sang den for min mor da hun lå på dødsleie og ved hennes bære. Salmen dukker alltid opp og jeg begynner ofte å syngje den når jeg går på tur. Det er noe med mollstemningen og ordene som treffer meg når jeg står alene i møte med de store, ufor-

klarlige spørsmålene i livet.

Hans Enger, Fagernes:

- Siden jeg var ung, har Frans av Assisi hatt en høy stjerne hos meg. En kjent bønn er Frans av Assisis bønn, som nok ikke er hans verk, men i hans «ånd». Men Solsangen er skrevet av Frans. Han var sjuk, og dikterte til sin venn, Broder Leone, før sin død, 44 år gammel. Frans var så takknemlig, noe salmen viser (nr. 290 i Norsk Salmebok). Les den, og bli glad! Men hvordan kan noen syngje, «Takk,

gode Gud for Søster Død»? (v. 7.) Dette spørsmålet bidro veldig til min pilegrimsvandring i Frans av Assisis fotspor for noen år siden. Måtte jeg ha kommet til dette stadiet når dagen kommer!

«Takk, gode Gud, for søster Død, den siste hjelper i vår nød. Hun kjører vognen stille frem når det er kveld og vi skal hjem. Halleluja, halleluja. Takk for alle dine under!»

Elisabeth Kværne, Aurdal:

- I Valdres Folkemusikkarkiv har vi meir enn 3000 opptak med songar og salmar. Dei er ordna etter ein katalogisering der vi deler songane opp etter innhald, åndelege songar, båndullar, bygdeviser og barneviser osv. Definisjon på ei salme, er at den står, eller har stått i ein salmebok godkjent til bruk i kyrkja. Så her finn vi alt i frå Kingotonar

gjeve ut i 1699 til salmar som nyleg er take med i salmeboka. Omlag 300 av opptaka våre blir rekna som salmar. Eg er veldig glad i Kingosalmane, og kan hende særleg joleverset, «Eit lite barn så lystelig». Den har vore sunge jolekveldane i heimane i fleire hundre år, ein tradisjon som framleis

er i bruk. Betre kjend er nok «Et barn er født i Bethlehem», den gamle tona slik Amund Bratrud song, denne tona er ei perle!

Jan Stundal, Fagernes:

- Det finst eit hav av vakre salmar. Den eg vil trekkje fram er «Fager kveldssol smiler». Den var den første salmen eg lærde, eg lærde den av mor, ho sang den ofte for oss ungane om kvelden. Vi var på stølen om sumaren frå eg var sju år, og eg måtte lære den før eg skulle begynne på skolen. Eg var veldig glad i å syngje, og eg hugsar godt at læraren min i første klassen presenterte meg for klassen og fortalde at eg kunne den salmen. Då vart eg litt kry. Ja, eg starta min sangkarriere med å framføre nettop «Fager kveldssol smiler», for klassen min. Sang var ein naturleg og viktig del av skoledagen. Me starta dagen og avslutta skoledagen med sang, ofte med nettop «Fager kveldssol smiler».

Sigrun Bjørge, Fagernes:

- Skal jeg velge meg én salme, må det bli «Å leva, det er å elska», skrevet av Anders Vassbotn i 1892. Jeg har vokst opp med den som allsang gjennom livet. Det er en flott salme, både hva angår tekst og melodi. Den har et allmenngyldig innhold som tiltaler meg, en tekst som rommer hele livet, ja, alle livets overganger. Teksten er optimistisk og brukes både ved bryllup og begravelser. Jeg bruker salmen ofte i mitt arbeid som musikkterapeut på Aurdal omsorgssenter og VLMS, og i den sammenheng opplever jeg at de eldre lar seg berøre

og setter stor pris på å syngje eller høre «Å leva, det er å elska». Det er en salme som er lett å gripe og som mange kjenner og har et forhold til.

- Vi skal være stolte og ta vare på våre kristne verdier

KTERJE EKLUND

Han er en mann med klare meninger, og han går ikke av veien for å snakke både politikere og kirken midt i mot. Jeg sitter sammen med Ole Kulterstad (71) i en av stuene på Kulterstad i Vestringsbygda. Det er ild i peisen og kaffe og noe å bite i på bordet. I løpet av noen formiddagstimer har vi vært innom mangt og meget, jordisk som himmelsk. Ole er ihuga Frp-mann og har også sittet i kommune-styret. Gjennom årene har det blitt adskillige leserinnlegg, både i aviser og på facebook, der han er en sterk forsvarende av vår kristne kulturarv.

Polio to år gammel

Ole Kulterstad ble født i Sverige av foreldre som begge kom fra Vestringsbygda. Han er utdannet byplan-logger fra Uppsala, jobbet tilsammen 13 år i Arbeidsmarkedsetaten i Uppsala, Oslo, Gol og Fagernes. Storparten av livet har han vært bonde på slektsgården i Vestringsbygda. To år gammel ble Ole rammet av polio, minst to muskler i nakken ble varig lammet og ute av funksjon. At en poliomyositt ikke kan trenes opp, fikk han høre om under et opphold på Sunnaas sykehus. Gjennom årene har han slitt med hodepine og overbelastede nakkemusklene. Med tre gårder og tre barn, ervervet i vel vok-sen alder, ble det for mye og i sam-råd med lege søkte han om 50 prosent uføretrygd.

- Halv uførepensjon er en svært vanskelig øvelse, arbeider du mye blir det galt og arbeider du ikke blir det galt. Med fasit i hånd angrer jeg på at jeg søkte og tok i mot denne 50 prosent. Jeg hadde klart meg lell. Sykdomsforløpet ble noe bedre enn fryktet. Jeg kan fortsatt arbeide to brukbare økter ute. Inne må jeg halv-ligge i en stol med nakkestøtte.

Kirken er for ettergivende

Ole Kulterstad legger ikke skjul på at

han er bekymret for hvordan det skal gå med vår kristne kulturarv. Han sier han ser mange faresignaler i tiden, hvor kristenarven gradvis er i ferd med å utvannes.

- Jeg mener kirken er for ettergi-vende i forhold til møte med andre religioner. Vi skal være stolte og ta vare på de kristne verdier. Det ser ut som vi er i ferd med å glemme det første bud: «Du skal ikke ha andre guder enn meg».

- Jeg er glad i kirken, og min kristne tro på Jesus som min frelser, betyr mye for meg. Men jeg må si jeg er mer skeptisk til bakkemannskapet hans, med et og annet unntak, blant dem presten Einar Gelius som er mitt store idol.

- Jesus virket mest blant småkårs-folk og de utsatte, han var rett på sak og kalte en spade for en spade. Det er min tro at han kunne ha stemt Fremskrittspartiet i dag. Jeg tror ikke at han ville vært helt fornøyd med Krf og andre partier som synes mest opptatt av å legge forholdene til rette for avgudsdyrkelse på norsk jord. Han ville ha spurt våre biskoper og prester om de har glemt det første budordet. Man bør ikke blande guder, da bryter Ragnarokk løs.

Misforstått solidaritet

Sier Ole Kulterstad og fortsetter: - Jeg måtte klype meg i armen da bis-kop Atle Sommerfeldt gratulerte

med salg av et misjonshus til en moské i Fredrikstad. Jesus ville nok tatt en ny tempeloppyrdding hvis han kom tilbake i dag. Han ville også sagt at det er en kristen og god egenskap å være snill, men at det er en elendig egenskap å være dums-nill. Hver jul må vi dempe vår jule-feiring grunnet misforstått solida-ritet med fremmede religioner. Vi bøyer nakken for mørkemenn og religiøs ekstremisme, en ekstre-misme som bare øker i omfang. Snart er vår religion forvist til de små bedehus.

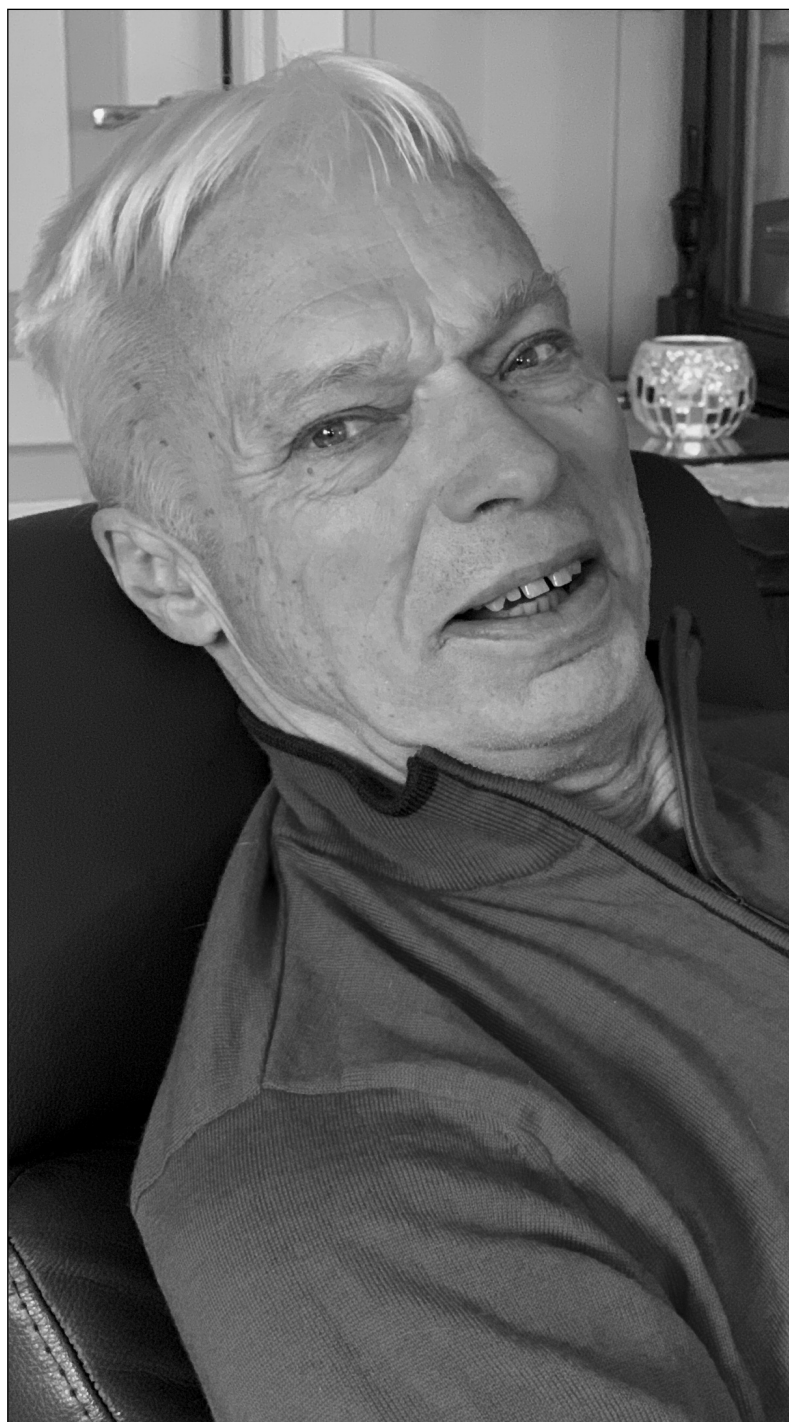
- Personlig synes jeg det er feil å til-by religionsfrihet til alle religioner, så lenge de selv ikke tilbyr oss det samme. Våre unasjonale politikere inngår snart bare enveisavtaler og vi blir fort reprisen på Romerrikets fall. Kristne er jaget vilt og slaktes ned i store deler av verden, samtidig gir vi opphold til de som vil utslette oss. Vi må stille krav, og jeg vurderer å slå opp noen teser på domkir-keporten i Oslo, sier Kulterstad og forsetter:

- Se hvordan det gikk med Egypt, et kristent koptisk land frem til 642 e. Kr. I dag har Egypt syv prosent kristne som lever i livsfare. Deres kirker har sogar blitt jevnet til jorden med bulldosere. Jeg meldte meg ut av statskirken den dag kirken begynte å huse asylsøkere og ble en rettsstat i rettsstaten. Jeg ber hver kveld om at min Gud og min skaper skal forhindre den religionskrigen som jeg dessverre ser komme i Europa og Norden, samt at han skal stoppe de forferdelige overgrepene på barn, kvinner og dyr over store deler av kloden – ofte i religionens navn. Jeg synes det er helt forferde-lig! Av historien lærer vi at vi intet lærer av historien.

Kristne asylsøkere

- Mange vil mene at vi som en rik nasjon i nestekjærlighetens navn har en plikt til å ta i mot mennesker i nød?

Om at Gud må hindre religionskrig

- Jesus ville nok tatt en ny tempeloppyrdding hvis han kom tilbake i dag. Han ville også sagt at det er en kristen og god egen-skap å være snill, men at det er en elendig egenskap å være dumsnill. (Foto Terje Eklund)

- Jeg mener at vi i stort sett bare skal ta i mot kristne asylsøkere. Så får muslimske land ta i mot muslimer. Den enorme asylstrømmen ser ut til å være styrt, og noen har helt klart pratet sammen. Vi ser hvor lett det oppstår store konflikter mellom kristne og muslimer. Ja, vi behøver ikke se lenger enn til Sverige. Det er nå engang slik at like barn leker best.

- Jesus var selv flyktning og han tok seg alltid av de vanskeligstilte og utstøtte. Hva tenker du om det?

- Som jeg sa: Det er kristent og vak-kert å være snill, men det er en elen-dig egenskap å være dumsnill. På Jesu tid kunne du hjelpe mange (flyktinger) for da fantes ikke fly, TV og mobiltelefon. I dag blir kon-sekvensene så kolossale, en flykt-ningbølge kan destabilisere et helt land på kort tid og land tas innenfra. Derfor skrev jeg som første mann i norgeshistorien at asylretten må opp-heves, Aftenposten i 2001. Den løser ikke problemer, flytter dem bare rundt og skaper nye. Det er bedre med elendig spredning av likhet enn lik spredning av elendighet.

Guds eksistens

- Hva betyr Jesus for deg?

- Jesus fødtes for meg og han døde for meg. Det gir meg håp. Jesus er et forgangseksempel, en som vi kan samles om. Han er vårt håp. De kristnes Far. I julen kommer vi enda tet-tere på dette; at han kom til oss som Folkefrøler.

- Hva er ditt forhold til den treenige Gud?

- Vi har jo ikke noe bevis på Guds eksistens. Men når jeg ser skaperver-ket i naturen og hvordan mennesker og dyr er blitt til gjennom årtusener, kan jeg ikke skjønne annet enn at det står en allmektig Gud bak det hele. Jeg lever i håpet om Guds eksistens og at det er et liv etter dette, slik Bibelen beretter om. Men jeg skal ærlig innrømme at jeg frykter døden, - og at det skal ende i et stort svart hull. Når jeg ser all elendighet i den-ne verden, hender det at jeg refser Gud. Så får han refse meg når det trengs. Heldigvis har jeg evnen til å be om tilgivelse og rette tankene opp til Gud.

- En salmetekst må appellere mer til hjertet enn til hjernen, men helst til begge deler på en gang

KTERJE EKLUND

Som vi skrev i forrige utgave av Kyrkjeliv, er det i år 150 år siden den første norske salmeboken; M. B. Landstads Kirkesalmebog utkom. I den forbindelse har vi hatt en samtale med kantor i Vestre Slidre, Are Alund, som er fagmenneske til fingerspissene og gjerne deler sin kunnskap og sine tanker omkring teamet salmer.

- Hvor mange salmebokutgivelser har det vært i Norge?

- Det spørs på hvordan man teller. Hvis man teller norske, offisielle salmebøker og vedtatte salmebøker, kan man telle totalt seks: Landstads salmebok, Landstads reviderte, Nynorsk salmebok, Norsk Salmebok fra 1985, Salmer 1997 og den nye salmeboken som kom ut i 2013. Men det har vært salmebøker i Norge siden middelalderen. Først med gradualene og tidebønnbøkene fra middelalderen, som ble sunget av munkene og prestskapet i kirkene. Ved reformasjonen var det et sentralt poeng for Luther at salmene skulle synges av menigheten, og det ble raskt utgitt salmebøker. I Danmark-Norge var den første Hans Thomissøns salmebok. Den mest kjente var nok Kingos salmebok, forordnet i 1699. Denne har blant annet satt betydelige spor i tradisjonssangen i Valdres. Etter denne har det vært andre forordnede salmebøker i Danmark-Norge, og i tillegg er det utgitt mange salmebøker utenfor det statskirkelige apparatet. Så det totale antallet kjenner jeg ikke til.

- Hvordan står norsk salmetradisjon seg sammenliknet med for eksempel våre naboland Sverige og Danmark – har de en rikere og lengre salmetradisjon enn oss?

- Begge de to landene har en lengre salmetradisjon enn Norge ved det at

de har vært selvstendige nasjoner lengre og hatt offisielle salmebøker lengre. Samtidig så kan man jo ikke skille norsk og dansk salmetradisjon mellom reformasjonen og 1814. Det var to sider av samme sak. Det var nok flere danske enn norske salmediktere i unionstiden, og navn som Thomas Kingo, Hans Adolph Brorson og Nikolai F.S. Grundtvig er felleseie i Danmark og Norge. Samtidig hadde vi betydelige diktere som Peter Dass og Dorothe Engelbretsdatter på samme tid som Kingo gav ut sin salmebok. Deres sanger kom imidlertid ikke med i de offentlige salmebøkene før langt senere. I nyere tid opplever jeg at norsk salmediktning og –komposisjon står vel så sterkt som i Sverige og Danmark, ikke minst i siste halvdel av 1900-tallet hvor vi har hatt betydelige diktere som Svein Ellingsen og Eivind Skeie, og komponister som Trond Kverno og Egil Hovland.

- Hva vil du si er den største forskjellen på Norsk Salmebok anno 2013 og Landstads salmebok som utkom for 150 år siden?

- De to bøkene er så ulike at de nesten er umulige å sammenlikne. Det er lett å tenke at Landstad representerer det gamle, og at Norsk salmebok 2013 forsøker å være mer moderne i sin brede sjangertilnærming og med bruk av flere forskjellige språk. Men det er noe likt i tilnærmingen også. Landstad ønsket at hele kirkens historie skulle klinge med i hans salmebok, og han var selv en av de viktigste Luther-gjendikterne til norsk, og han oversatte også enkelte salmer fra svensk. Og han ble kraftig kritisert fordi han brukte norske dialektord, han ble beskyldt for å blande «bondespråk og kulturspråk». Slik sett er det en sammenheng mellom de to bøkene – de bærer begge et ønske om å lage en salmebok som representerer noe nytt, noe som samfunnet krever.

Men samtidig er det 150 år mellom utgivelsene, og det merkes jo selvfølgelig både tekstlig og melodisk.

- Hvilke salmeforfattere vil du trekke frem av den eldre garde – og da ikke bare norske?

- I Danmark snakker man ofte om «De fire store»; Thomas Kingo, Hans Adolph Brorson, Bernhard S. Ingemann og Nikolai F.S. Grundtvig. Hvis jeg må velge meg en av dem, må det bli Grundtvig. Der Brorson blir veldig opptatt av den personlige kristendom og omvendelsen, er Grundtvig rausere. Han har en solid kirkelig forankring, han er opptatt av det som skjer i gudstjenesten, i dåpen og nattverden. Han er opptatt av at det er Gud som handler, ikke mennesket, og at han handler i kirken. Samtidig har Grundtvig en åpenhet for det folkelige, at Gud kan virke gjennom alle mennesker, og han har syn for at naturen kan antyde det guddommelige. Og alt dette smelter sømløst sammen i salmediktningen hans, som kombinerer de vakreste naturskildringer med dyp sakramental teologi. Det er så mange lag i tekstene, og det er så subtilt gjort at dikningen taler til følelsene mer enn til intellektet. En fornemmer at tekstene dirrer ånd, selv om en kanskje ikke er seg det bevisst, sier Alund.

- Hvis du skulle nevne noen av vår tids betydeligste salmediktere?

- I Norge tror jeg nok at Svein Ellingsen og Eyvind Skeie må ansees som de betydeligste i vår tid. Det vil si, Svein Ellingsen døde jo tidligere i år, men jeg kjenner at jeg fremdeles regner ham med. I nyere tid har Edvard Hoem markert seg som en tydelig salmeforfatter med salmer som «No stig vår song».

- Hva vil du si kjennetegner en god og slitesterk salme?

- Det er et stort og vanskelig spørsmål – uten fasitsvar. Men jeg tror

Salmesang er en trosutøvelse

teksten må ha en egenverdi som poesi. Det holder ikke å bare syngje enkle trossannheter, det må være en poetisk egenverdi, ikke bare dogmatikk på vers. Teksten må appellere mer til hjertet enn til hjernen, men helst til begge deler på en gang. Og så tror jeg at en salme må ha noe ved seg som peker utover den tidsperioden den blir til i, eller så blir den fort glemt.

- Hvor vesentlig er melodien for at en salme skal klinge og nå ut til folk?

- Jeg tror faktisk at melodien er viktigere enn teksten. Det finnes nok av salmer som berges av en fin melodi selv om teksten er ganske svak. På den andre siden tror jeg den beste tekst vil bli kvalt dersom melodien

ikke har noe ved seg som den blir lagt merke til. Luther sa at mennesket burde syngje troen, for med den metoden setter den seg i hjertet. En salme er i alle tilfelle en syntese av tekst og melodi, og de beste salmene er der hvor melodien på et eller annet vis klarer å underbygge og forløse teksten.

- Kan du nevne noen eksempler viktige samarbeidspartnere hva angår norske salmeforfattere og komponister?

- Her er det sikkert mulig å finne flere. De to viktigste nyere norske salmedikterne er nok Svein Ellingsen og Eyvind Skeie, og de to viktigste komponistene Egil Hovland og Trond Kverno. Disse har samarbeidet mye – også på tvers. Henning

Sommero har også samarbeidet en del med Edvard Hoem.

- Salmesangen er ikke lenger hva den har vært i mange av våre kirker. Hva mener du det skyldes og hva kan gjøres for å bedre dette?

- Nå er jeg nesten for ung til å ha opplevd fulltonende salmesang i noen særlig grad, og kanskje var det mer sang før. Men jeg tror det er to hovedårsaker. Det ene er at sangtradisjonen står svakere i skoleverket, og det gjelder ikke bare salmer. Det synges ikke veldig mye, og så har en i nyere tid mistet et felles sangrepertoar. Før sang alle norske sanger fra skolesangboka, men slik er det ikke lenger. Hver generasjon og hver subkultur har sine musikalske koder, og dermed kan vi ikke lenger den samme musikken. Det er nok på mange måter et tap, men jeg tror ikke det kan snus. I tillegg har salmesangen også mistet kontakten med folk flest i og med at en ikke syngjer salmer i skolen lenger. Det sistnevnte kan jeg ikke egentlig beklage. Jeg mener at salmesang er trosutøvelse, og at det derfor ikke er tilrådelig å gjøre dette til en fast morgenrutine i skolen, sier Alund og fortsetter:

-Hva kan vi så gjøre med dette? Jeg vet rett og slett ikke. Innenfor våre lokale kirker tror jeg vi må våge å definere et kjemerepertoar som vi bruker ofte. Vi må våge å velge noen og velge bort mange andre, tror jeg, dersom noen salmer i det hele tatt skal bli tradert. På nasjonalt nivå er det mange ulike strategier. Noen mener at tekster og musikk må bli enklere tilgjengelig, nærmere popkulturkulturen. Andre, som tidligere domkantor i Oslo, Terje Kvam, har gått motsatt vei og dyrket salmen som en kunstform. Hans CD-utgivelser med Oslo domkor viser hvor mye flott en kan gjøre ut av salmen når en tar teksten og musikk på alvor og øser av den musikalske arven vi har. Men skal jeg være nøktern realist, så er jeg redd at fulltonende salmesang, søndag etter søndag, skal bli vanskelig å oppnå. Nordmenn har ikke den allsangkulturen som for eksempel de britiske øyene har.

- Jeg tror faktisk at melodien er viktigere enn teksten. Det finnes nok av salmer som berges av en fin melodi selv om teksten er ganske svak, sier kantor Are Alund.

(Foto Berit Kristin Klevmoen)

Koronaen krever strenge smitteverntiltak i kirkene

KHANS ENGER

Koronapandemien fører til ekstra mye arbeid og utfordringer også for den daglige drift av kirkene. Det praktiseres strenge smitteverntiltak når det gjelder renhold av benker og utstyr. Samtlige kirkebenker blir desinfisert med antibac mellom hver gang kirkene er i bruk, noe som gir økt arbeidspress på renholderne, og stiller større krav til utstyr og kompetanse.

Lokal smittevernplan

Kirkeverge Aud-Karin Hovi sier til Kyrkjeliv at det i Nord-Aurdal er utarbeidet en lokal plan som er bygd på den nasjonale smittevernveilederen. Fellesrådet er prosjektgruppe for arbeidet. Planen ble utarbeidet i samarbeid med verneombud, prester, tillitsvalgt og kirkeverge. Hovi forteller at verneombudet og kirkevergen har vært på nettkurs med KA

(Kirkens arbeidsgiverorganisasjon). I fortssettelsen av dette har renholderne fått samme kunnskap på internkurs.

Kirkevergen forteller at hun har god kontakt med smittevernoverlege Per Einar Jahr. Etter som utviklingen i pandemien har endret seg, har det kommet stadig nye planer som en må forholde seg til. Dette gjelder for eksempel maks antall personer tilstede i hver kirke, noe som kan endres ut fra nasjonale retningslinjer.

Spruteflaske og klut

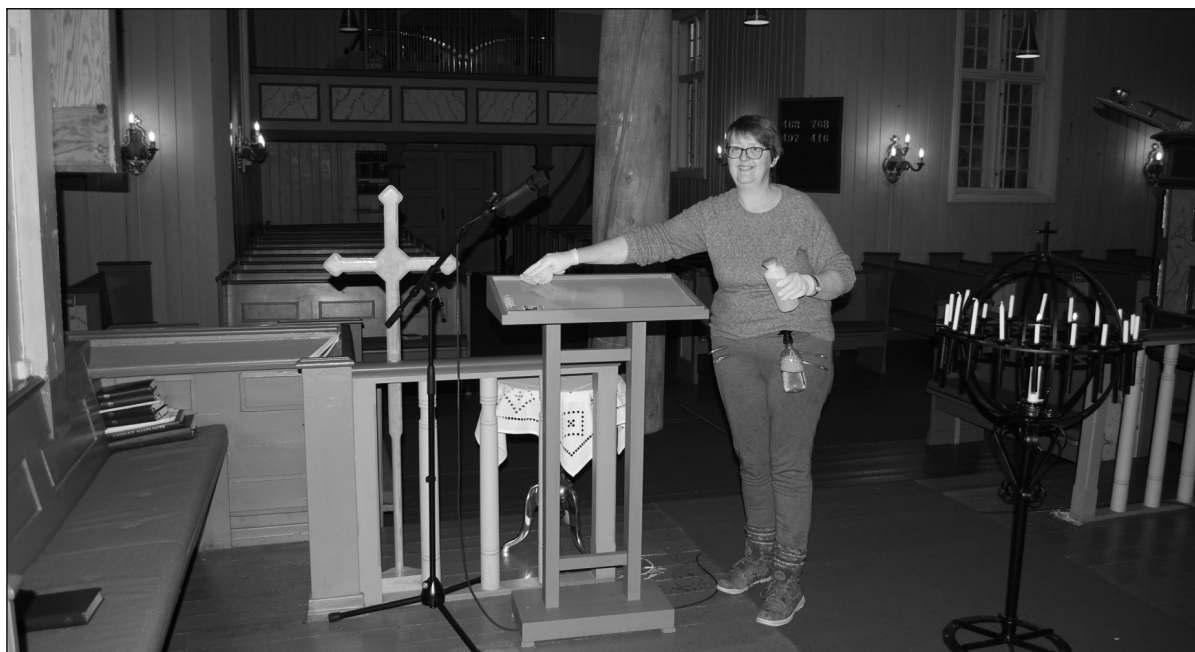
Kirkevergen sier hun har god kontakt med smittevernoverlegen. Hun kjenner på trygghet i den sammenheng, og at tilbakemeldinger fra Jahr viser at det er gjensidig.

Hovi forteller at i Nasjonal smittevernveileder er det tydeliggjort at for alle kirkelige arrangementer er det presten som er den «ansvarlige arrangøren». Når kirken blir leid ut,

må det være en navngitt person som er arrangør. Kirkevergen forteller at folk, blant annet etter konfirmasjoner, har gitt uttrykk for at de har følt seg godt ivaretatt.

Rønnaug Bakke er tillagt ansvar som koordinator for renholdet og renholderne. Hun sier det har vært lærerikt å bli kurset og likeledes holde kurs for de andre renholderne; Anna Rust Holt i Tisleidalen, Henning Andersen i Aurdal og Gina Helene Fagertun i Ulnes. Rønnaug har ansvaret for renholdet i Tingnes, Strand og Skrautvål.

- Det er viktig at renholderne også må ta vare på seg sjøl i arbeidet sitt. Vi har fått beskjed om å bruke spruteflaske og klut. Kluten skal brettes på en bestemt måte for ikke å dra smitte utover. Ei vaskebytte i kyrkju'n ska ikkje finnast! Det er den støste smittekilda!, slår Rønnaug fast.

Rønnaug Bakke er tillagt ansvar som koordinator for renholdet og renholderne i kirkene i Nord-Aurdal. Hun forteller at koronaen medfører ekstra arbeid og utfordringer. (Foto Hans Enger)

Slutter som redaktør

Med dette nummer av Kyrkjeliv har jeg bestemt meg for å takke av som redaktør av menighetsbladet. I over 30 år har jeg innehatt dette vervet som jeg har opplevd som meningsfylt og givende. Men det siste året har jeg kjent på at det ikke lenger kjennes så lystbetont, og jeg har mistet motivasjonen. Noe som først og fremst skyldes mangel på kommunikasjon med kirkekontor og råd.

Det har vært både interessant og spennende å lage menighetsbladet for Nord-Aurdal. Tilsammen har det i løpet av disse årene blitt over 120 utgaver. Jeg har hatt flere gode medarbeidere som har vært med på å prege bladet og som har gjort en stor innsats. Her vil jeg nevne Eigil Steinsfjord, Marit Skeie Svae, Torodd Lybeck, Øivind Sanden, Åge Fleskheller, Olav Robøle, Oddrun Hegge og Hans Enger. Jeg har hatt et nært og godt samarbeid med flere kirkeverger, men vil her særlig fremheve Bjørn Haugen som var en god medspiller i 12 år. Det samme gjelder prost emeritus Georg Espolin Johnson. Vi hadde et glimrende samarbeid gjennom 20 år. Han var alltid beredt til å gi en kommentar, svare på spørsmål, gjerne med treffende teologisk presisjon.

Som redaktør av Kyrkjeliv har jeg lagt vekt på at menighetsbladet skal speile det mangfold som skjer av aktiviteter i de seks menighetene. Foruten å ta opp aktuelle temaer med lokal vinkling. Noe av det jeg har fått flest positive tilbakemeldinger på, har vært intervjuer med mennesker som snakker åpent om sin kristne tro og sitt forhold til kirke og menighet. Sånn sett har Kyrkjeliv også hatt en profil med kristne vitnesbyrd. Som mangeårig presseman har jeg dessuten ansett det som viktig å gi rom for ulike syn og meninger hva angår kirkelige spørsmål.

Hos Forkynneren i Det gamle testamentet står det i innledningen til kapittel tre: «Alt har sin tid». Ja, slik er det med det meste. Nå er min tid ute som redaktør for Kyrkjeliv. Takk for meg.

Terje Eklund

SAREPTAS KRUKKE, Norsk Luthersk Misjonssambands sin gjenbruksbutikk i Valdresvegen 23 på Fagernes, fyller i år 15 år, og vil utvide åpningstidene fra og med kommende lørdag den 7. november. Åpningstidene blir da: Torsdager 11-16, fredager 11-16 og lørdager 11-15. Butikken melder at de har fått frem julevarene!

I TISLEIDALEN KIRKE kommer nye puter i benkene til neste år, i alt 60 langputer. De gamle skal benyttes til benkene på galleriet. Leder i menighetsrådet, Anna Rust Holt, forteller gledesstrålende at Camilla Johansen Strøm-Blakstad som bor i Moss, men har hytte i Tisleidalen, på eget initiativ har påtatt seg å sy putene gratis som en gave til kirken.

PILEGRIMSVANDRINGEN

sommeren 2020 ble avlyst, grunnet korona-pandemien. Sjøl om pandemien på ingen måte er slutt, tas det sikte på at det blir fellesvandring fra Hedalen stavkirke til St. Thomaskyrkja på Filefjell, 25. juni – 3. juli 2021. Vil du bli med? Opplev Valdres i sakte tempo, i både en indre og en ytre vandring. St. Thomaskyrkja var et viktig pilegrims mål i middelalderen. Folk opplevde at der var det en undergjørende kraft, som kunne gi dem helsa tilbake!

Keltisk åndstradisjon med helliggjøring av naturen var en bærende kraft i kristningen av Valdres, og levde videre her. På vandringen brukes keltiske salmer og bønner. Som alle tidligere år blir det stille vandring, med god tid til samtale i pauser og naturligvis der vi overnatter, soknepresten i Øystre Slidre, Eli Vatn, vil være pilegrimsprest og Jahn Børe Jahnsen blir vandringsleder. Som medlemmer har han med seg Anne Marit Noraker, Anne Kjersti Frøyen og Berit Bang Thorsrud.

Flere opplysninger kan du få hos Jahn Børe, jbjahnsen@gmail.com. Påmelding til turen kan du sende til Liv Barbro Veimodet, tlf. 41674669, eller e-post lv564@kirken.no

Gjennom de 15 årene som det har blitt arrangert fellesvandring, har flere hundre mennesker opplevd pilegrimsvandring gjennom Valdres som noe stort. Kommende sommer kan det bli din tur!

Hans Enger

TISLEIDALEN KIRKE har i høst fått lagt nytt underlag med lufting på tak over sakristiene og inngangspartiet. J-A Tak og Bygg AS ved Jan Bakkejordet har stått for arbeidet. Skiferen kommer på plass til våren. Ellers er det satt inn nye dører, vinduer og trapper i tilknytning til sakristiene, foruten at trappen ved inngangen er restaurert. Alt utført av Trygve Haganæs. Til sommeren skal kirken beises utvendig.

ARVE BAKKE (60) kan i år se tilbake på 30 år som kirketjener i Tingnes. I mange år har han også vært kirketjener i Strand og kirkegårdsarbeider i Nord-Aurdal siden 1996.

TORLAUG ØEN WÅRUM slutter fra årsskiftet som kasserer for Kyrkjeliv. Hun har innehatt dette vervet siden 2006. Stor takk til Torlaug for hennes nøyaktige og pliktoppfyllende arbeid med å holde styr på alle innbetalinger og utbetalinger. Alt ført inn med sirlig håndskrift i regnskapsboken.

ANNE BRITT S. SØRUM har sagt opp stillingen som klokker i Aurdal. I drøye 10 år har hun stått i tjenesten. Hun har i flere år vært klokker både i Lyskapellet på Beitostølen og i Lidar kyrkje. Nå har Anne Britt også sagt ja til klokkertjeneste i Rogne kyrkje, og blir dermed tilknyttet tre av kirkehusene i Øystre Slidre.

ESTRID HESSELLUND har skrevet «Tid for ettertanke» i denne utgaven av menighetsbladet. Hun er utdannet lærer/cand.mag. Underviste på Valdres folkehøgskule, Leira, 1987-89. Jobbet senere i Mellomkirkelig råd for Den norske kirke, og for Kirkens Nødhjelp i Eritrea (2000-2003). Har sammen med ektefelle Sindre Eide samlet og utgitt en del salmer fra den verdensvide kirke (Syng håp 1 og 2, IKO-forlaget).

AURDAL PRESTEGÅRD vil i løpet av 2021 bli lagt ut for salg. Dermed blir Anne Hilde Øigarden den siste presten som har bodd i prestegården, og en lang tradisjon bli brutt. Våningshuset ble oppført i årene 1886-87. Sokneprest Christian Ulrich Wisløff var den første presten som bodde i huset.

STØTT KYRKJELIVS ANNONSØRER

 2900 Fagernes
Tlf. 61 36 60 00

vitusapotek+ Fagernes
Tlf. 61357830

FRANITA
Skrautvålsvegen 11, 2900 Fagernes - Tlf. 61 36 09 70

EUROSPAR
FAGERNES • TLF. 61 35 89 00

Velkomne til «Fengselet»
**VALDRES
GJESTEGÅRD**
Aurdal - Tlf. 61 36 23 61

Bergheim Transport DA
Høllavegen 71, 2918 ULNES
Telefon 917 23 587

Advokatene Sveen
2900 Fagernes - Tlf. 61 36 03 66

KB Kampenes Blomster
Jernbanevn. 4 - 2900 Fagernes, Tlf. 61 36 68 10

VALDRES - har du behov for elektriker?
INSTALLASJON AS
2900 Fagernes • Tlf. 61 36 28 00

Fagernes Taxisentral
Tlf. 61 36 18 00

norli 2900 Fagernes
Tlf. 61 36 10 40

KIWI mini pris AURDAL,
LEIRA, FAGERNES

SpareBank 1
HALLINGDAL VALDRES

EL-FAG A.S
2900 Fagernes
www.el-fag-as.no
Tlf. 61 36 66 20 - Døgnvakt tlf. 952 88 999

SEKSKANTEN
www.sekskanten.no
Kafe - Selskapslokaler - Overnatting
Vi tar i mot lag av alle slag!
tlf. 61344700 e-post: post@sekskanten.no

**KVENO'S
SNEKKERLAG**

GJENSIDIGE
Valdres Brannkasse
2900 Fagernes - Tlf. 61 34 76 00

Valdres
As Valdres og Valdres Trykkeri
Boka 54 - 2901 Fagernes

Gerds 2900 Fagernes
GULL OG SØLV Tlf. 61 36 05 61
Etablert 1897 Gullsmed - UR

ELKJØP
2920 Leira - Tlf. 61362990

ValdresBil AS
2900 Fagernes. Tlf 61358600

TESS® Fagernes
2900 Fagernes - Tlf. 61 60 22 60

Tannlege Jarle Buczek, Jernbanevegen 1
2900 Fagernes - Tlf. 61 36 01 01

Fagernes Optiske AS alliance^{OPTIKK}
2900 Fagernes • Tlf. 61 36 02 86 • Optiker Anders Haugen

aktiv.
Valdres Eiendomskontor - Tlf. 61 36 66 33

KROON MASKIN AS
Mobil 913 90576 - 916 11410 • 2900 Fagernes

FLORISS
Floriss Valdres Blomster Telefon: 61361449
e-post: post@valdresblomster.no www.floriss.no

Valdres Gravferdsbyrå
Henning Andersen
Fjelltungoto, 2910 Aurdal
Døgnvakt: 61 36 03 00
www.valdresgravferd.no

BAKKEN & BAKKEN A.S
2900 Fagernes - Tlf. 61 36 04 22

coop extra 2900 Fagernes
Tlf 61356800

Kampenes
- BEGRAVELSESBYRÅ -
Tlf. 61 36 17 70

FAGERNES RØR AS
Tlf. 61 35 78 00

AMFI VALDRES

JVB As. Jotunheimen
og Valdresruten Bilsekskap
2900 Fagernes - Tlf. 61 36 59 00

FAGERNES SKYSSSTASJON Tlf. 61 35 94 00
- Et servicesenter for reiseende i Valdres Ruteoppl. utenom åpningstider 177

Nord-Aurdal kommune
Postboks 143, 2901 Fagernes
Telefon 61 35 90 00 Faks 61 35 90 01
E-post: nak@nord-auerdal.kommune.no

FARGERIKE
FAGERNES - Tlf. 61 36 06 11

Valdres 2920 Leira
folkehøgskule Tel. 61 35 95 00

GALLERI HILSEN
Garlvegen 7 Tlf. 905 24 365
2900 Fagernes post@evalailahilsen.no

HOVLI AUTO AS
2920 Leira Tlf. 61 36 26 00
3550 Gol. Tlf. 32 07 53 55 **TOYOTA**
KVALITET HELE VEIEN

ASKO 2920
Leira

S.H Sanne Hauglid a.s
BYGGM. OG ENTREPRENØRFORRETNING
2900 Fagernes - Tlf. 61 36 29 50

VELKOMEN**KYRKJE****13. desember, 3. søndag i adventstiden***Luk. 3, 7-18.*

Tingnes kirke kl.11.00: Gudstjeneste. Kristine Inderhaug. Offer: Menighetsarbeidet.

Torsdag 17. desember

Aurdal kirke kl.18.30: Vi synger og spiller jula inn. Kristine Inderhaug.

20. desember, 4. søndag i adventstiden*Luk. 1, 39-45*

Tingnes kirke kl.17.00: Vi synger og spiller jula inn. Jostein Enger. Offer: Tingnes barnekor

Julaften*Luk. 2, 1-20*

VLMS kl.11.30: Julegudstjeneste. Jostein Enger.

Strand kirke kl.13.00: Familiegudstjeneste. Jostein Enger. Offer: Kirkens Nødhjelp.

Skrautvål kyrkje kl.14.30: Familiegudstjeneste. Jostein Enger. Offer: Menighetsarbeidet.

Ulnes kyrkje kl.14.30: Familiegudstjeneste. Terje Eklund. Offer: Kirkens Nødhjelp.

Tisleidalen kirke kl.14.30: Familiegudstjeneste. Kristine Inderhaug. Offer: Menighetsarbeidet.

Aurdal kirke kl.16.00: Familiegudstjeneste. Kristine Inderhaug. Offer: Kirkens Nødhjelp.

Tingnes kirke kl.16.00: Familiegudstjeneste. Jostein Enger. Offer: Kirkens Nødhjelp.

1. juledag*Joh. 1, 1-14*

Aurdal kirke kl.11.00: Gudstjeneste. Kristine Inderhaug. Offer: Menighetsarbeidet.

2. juledag*Matt. 10, 16-22*

Tingnes kirke kl.11.00: Gudstjeneste. Kristine Inderhaug. Offer: Norges KFUK-KFUMspedidere.

27. desember, Romjulsøndag*Luk. 2, 36-38*

Ulnes kyrkje kl.11.00: Gudstjeneste. Kristine Inderhaug. Offer: Ulnes musikklag.

Nyttårsaftnen*Joh. 14, 27*

Tisleidalen kirke kl.15.00: Gudstjeneste. Jostein Enger. Offer: Kirkens nødhjelp.

Aurdal kirke kl. 23.15. Midnattsgudstjeneste. Jostein Enger. Offer: Kirkens nødhjelp.

3. januar, Kristi åpenbaringsdag*Luk. 2, 40-52*

Aurdal kirke kl.11.00: Gudstjeneste. Kristine Inderhaug. Offer: Menighetsarbeidet.

10. januar, 2.søndag i åpenbaringstiden*Mark. 1, 3-11*

Tingnes kirke kl.11.00: Gudstjeneste. Jostein

Enger. Offer: Menighetsarbeidet.

17. januar, 3.søndag i åpenbaringstiden*Joh. 4, 4-26*

Skrautvål kyrkje kl.11.00: Gudstjeneste.

Kristine Inderhaug. Offer: NMS.

24. januar, 4.søndag i åpenbaringstiden*Joh. 9, 1-7, 35b-38*

Aurdal kirke kl.11.00: Gudstjeneste. Kristine Inderhaug. Offer: Menighetens arbeid.

31. januar, Sámannssøndagen*Mark. 4, 26-34*

Strand kirke kl.11.00: Gudstjeneste. Jostein

Enger. Utdeling av bibler til 11-åringene.

Offer: Menighetsarbeidet.

7. februar, Kristi forklaresdag*Mark. 9, 2-13*

Ulnes kyrkje kl.11.00: Gudstjeneste. Jostein

Enger. Utdeling av bibler til 11-åringene.

Offer: Barnekeftforeningen, Innlandet.

Tingnes kirke kl.18.30: Gudstjeneste. Jostein

Enger. Utdeling av bibler til 11-åringene.

Offer: Det norske Bibelselskap.

14. februar, Fastelavnsøndag*Joh. 12, 20-33*

Skrautvål kyrkje kl.17.00: Karnevalsgudstjeneste.

Kristine Inderhaug. Tingnes barnekor.

Offer: Menighetens barne-og ungdomsarbeid.

Aurdal kirke kl.18.30: Gudstjeneste. Kristine

Inderhaug. Utdeling av bibler til 11-åringene.

Offer: Menighetsarbeidet.

21. februar, 1. søndag i fastetiden*Matt. 16, 21-23*

Tingnes kirke kl.11.00: Gudstjeneste. Jostein

Enger. Offer: Blå Kors, Norge.

28. februar, 2. søndag i fastetiden.*Mark. 9, 17-29*

Ulnes kyrkje kl.11.00: Gudstjeneste. Jostein

Enger. Offer: Kirkens Nødhjelp.

Tisleidalen kirke kl.11.00: Gudstjeneste.

Kristine Inderhaug. Offer: Stabburshella.

7. mars, 3. søndag i fastetiden*Mark. 9, 17-29*

Tingnes kirke kl.11.00: Gudstjeneste. Jostein

Enger. Offer: Kirkens Nødhjelps fasteaksjon.

Skrautvål kyrkje kl.13.00: Gudstjeneste.

Jostein Enger. Offer: Menighetsarbeidet.

14. mars, 4.søndag i fastetiden*Joh. 3, 11-16*

Aurdal kirke kl.11.00: Gudstjeneste. Kristine

Inderhaug. Offer: Menighetens arbeid.

Strand kirke kl.11.00: Gudstjeneste. Jostein

Enger. Offer: Frelsesarmeen.

Livets gang**Døpte****Aurdal**

18/10 Eilie Isachsen Bjørnødegård

Skrautvål

11/10 Linne Lauvhaug Næs

1/11 Martine Fauske Kjærstad

Strand

18/10 Mari Magnussen

18/10 Live Rabben

Tingnes

1/11 Leah Sofie Heiberg

Riddervold

1/11 Elliot Rusti Johannessen

Rostad

Ulnes

25/10 Nora Sveine Wilskow

1/11 Emilian Sætrehaug

Vielser**Aurdal**

16/10 Tor Arne Gütel Komperud og Bergit Ødegård

Døde**Aurdal**

24/9 Sigrid Øverli f. 1934

05/11 Hilmar Vettestad f. 1937

Skrautvål

16/9 Jan Lage Svanheld f. 1968

18/9 Knut Holdal f. 1930

29/10 Knut Bjørn Kjølri f. 1937

4/11 Anlaug Oline Holdal f. 1928

Tingnes

21/10 Anne Magna Kolstadbråten f. 1954

22/10 Kolbjørn Sebuødegård f. 1935

23/10 Sigrid Olsrud f. 1918

5/11 Liv Torun Bjørnødegaard f. 1943

Ulnes

23/9 Knut Døvre f. 1924

21.mars, Maria budskapsdag*Luk. 1, 46-55*

Tingnes kirke kl.11.00: Gudstjeneste. Kristine Inderhaug. Offer: Menighetens arbeid.

Hvor ble de av? Hva gjør de nå? – Vi møter Gerd Eli Berge

- Godt å hvile i å få være et Guds barn

KTERJE EKLUND

I 10 år var Gerd Eli Berge søndagsskoleleder på Fagernes. Da hun i 1990 flyttet fra Valdres, sa hun i et intervju i Kyrkjeliv at «søndagsskole er kirkens viktigste dåpsundervisning». Nå har Gerd Eli bodd på Nesbyen i 30 år, og hun har fortsatt en brennende iver for det som har med barne- og ungdomsarbeid å gjøre. Hun har vært trosopplærer i Nes og Flå og på Gol. Nå er hun dessuten leder av Nes menighetsråd.

Gode minner

Ekteparet Gerd Eli Berge og Tollef Mathismoen var begge nyutdannede veterinærer da de kom til Fagernes. De ble godt kjent i dal-føret med praksis både i Nord-Aurdal, Sør-Aurdal og Øystre Slidre. Da de flyttet til Nesbyen var det blant annet for å ta over slektsgården til Tollef, foruten å jobbe som dyrleger i Hallingdal. Gerd Eli var også ordfører i Nes i en periode fra 2007.

På Fagernes var både Gerd Eli og Tollef aktive i Tingnes menighet. Han satt i menighetsrådet, mens hun var varamedlem. Foruten å drive søndagsskolen sammen med Eli Enger, var hun også med i diakoniutvalget og leder av den lokale Fasteaksjonen. Hun var óg medlem av kretsstyret og landsstyret i Søndagsskoleforbundet.

- Vi har mange gode minner fra årene i Valdres, sier Gerd Eli Berge (66) over kaffebordet i stua på Tollefsgård, nærmeste nabo til Nes prestegård. I fjor syklet vi fra Oset til Jaslangen og til Bukono, Grunke og inn til Helin. Det er fantastisk vakre og unike områder. Neste sommer har jeg veldig lyst til å være med pilegrimsvandring gjennom Valdres.

«Male Kristus levende»

Gerd Eli forteller at hun vokste opp på en gård i en kristen barn-domsheim på Matre i Kvinnherad. Hun kom tidlig med på bedehuset i den vesle grenda, der Vestland-ske Indremisjon sto sterkt. Når de skulle til kirke i Holmedal måtte de i båt. Gerd Eli var ikke gamle jenta da hun første gang troppet opp på søndagsskolen, som hun sier var en fin plass å bli kjent med Jesus og kristendommen.

Gerd Eli Berge sier hun opp-levde det som spennende å være med på det som skjedde i Tingnes på 80-90-tallet. (Foto Terje Eklund)

Minnene er også mange og gode fra bedehuset. Senere kom hun med i skolelaget i Øystese og på Stord. Under veterinærstudiet i Oslo var hun også aktiv innen søndagsskolearbeid. I Hallingdal har hun vært engasjert i Det Norske

Misjonsselskap.

Gerd Eli Berge sier at hun er opp-tatt av menighetsoppbyggende arbeid. Her peker hun på både søndagsskole og misjon som to sentrale områder der den lokale kirke har en viktig og utfordrende oppgave.

- Menighetsrådet skal bidra til å nære og styrke det kristne arbeidet i menigheten, og da er det avgjørende at vi legger tilrette for et godt og levende barne- og ungdomsarbeid. Her er søndagsskolen og kirkens trosopplæring alfa og omega. Som en kristen er det viktig for meg å stå i en tjeneste og være med på «å male Kristus levende».

Spennende år i Tingnes

For Gerd Eli er det en klar sammenheng mellom det livet hun lever her på jord og det evige liv som Bibelen henviser til. Hun har aldri tvilt på at det er noe enda større og på mange måter uforklarlig som venter alle troende den dagen Jesus kommer igjen.

- Jeg synes alltid det har vært godt å få hvile i det å være et Guds barn. Troen har vært en vesentlig del av meg gjennom hele livet. I fjor ble jeg friskmeldt etter en tid med kreftbehandling. Da fikk jeg kjenne på hvor trygt og godt det var for meg å hvile i troen på Jesus, - at han var med meg uansett hva som ville skje. Det var også godt å vite at andre ba for meg. Samtidig opplevde jeg det som en enorm gave å ta innover meg det som står i Salme 23.

- Var det stor forskjell å komme fra Tingnes menighet og til Nes?

- Ja, det vil jeg si. I Tingnes var det et ungt og aktivt menighetsfellesskap, der vi var i gang med å bygge opp en menighet rundt en ny kirke med mange tilbud til alle aldersgrupper. Mens her på Nes var det en mer eldre generasjon, med en holdning som: slik har vi hatt det, slik har vi det og slik skal det være. Det sto på stedet hvil. Jeg opplevde det som spennende å være med på det som skjedde i Tingnes på 80-90-tallet.